

Najbolj bogata občina je v resnici najbolj revna

V ponedeljek, 29. februarja so se družbenopolitični delavci in aktivisti socialistične zveze naše občine pogovarjali o žgočih problemih občine Center. Pogovora se je udeležil tudi predsednik republiške konference SZDL Jože Smole. Med pogovorom so uvodoma opozorili, da so za tipično mestno občino kot je naša značilne nekatere žgoče zadeve, predvsem promet, urejanje prostora, vprašanje pomlajevanja mestnega jedra, prenova, socialno ekonomski položaj ljudi in drugo.

Predsednik skupščine občine Center Borut Plavšak je med drugim poudaril da je naša občina kot posebna družbenopolitična skupnost članica družbenopolitične skupnosti mesta Ljubljane. Nobena akcija ni možna brez upoštevanja tega dejstva. Statistični podatki kažejo občino Center v neverjetno ugodni luči. Po teh podatkih sodi Center med najbogatejše občine v državi, kar pa je najbolj groba statistična laž. Do takšnega prikazovanja podatkov pride zaradi tega, ker prihaja v našo občino več kot 50 odstotkov delavcev iz drugih predelov Ljubljane, ki svoj prihodek tudi posredujejo svojim domicilnim občinam. Prebivalcev občine Center, ki so zaposleni na svojem območju je zelo malo in zato je tudi dohodek, ki ostane v občini skromen. Na območju občine Center živi veliko število starejših občanov, upokojencev, ki imajo zelo skromne dohodke.

Interesi občana nasprotni z interesom delavca

Predsednik izvršnega sveta naše občine Boris Platovšek je opozoril na omejene možnosti gospodarskega razvoja, saj si zaradi prostorske utesjenosti ne moremo privoščiti večjega razmaha industrijske proizvodnje. Poudarek dajemo razvoju drobnega gospodarstva, trgovine in turizma. Žgoči problemi, s katerimi se ukvarjamo so med drugim: prenova komunalne infrastrukture, promet, zelene površine, parkirni prostori in drugo.

Interes občanov ni enak z interesom delavca, ki prihaja iz druge občine. Naša populacija je stara in zato želi imeti predvsem trgovinske osnovne preskrbe, servisne dejavnosti in kar najmanj prometa. Občani, ki prihajajo sem iz drugih mestnih predelov pa želijo imeti urejene parkirne površine in kar najbolj pestro ponudbo vseh vrst blaga. Trgovina želi spremeniti svojo ponudbo in ponuditi tisto, kar gre dobro v denar, to pa spet ni v interesu občanov, ki prebivajo na tem področju. Perspektive vidimo v razvoju trgovine, turizma in gostinstva, pa čeprav moramo ugotoviti, da gostinstvo še vedno ne daje vsega tistega, kar bi želeli.

Zgrešena prometna politika

Iz nadaljnje razprave povzema misli Milana Naprudnika, ki je med drugim poudaril, da je sedanja politika prometa povsem

zgrešena. V občino Center ne sodijo skladišča in trgovine, ki prodajajo velike predmete na primer pohištvo, gradbeni material in podobno. Kako se bomo borili proti divjemu parkiranju, se je glasilo eno od vprašanj. Kako obvladati zakonske ovire za preurejanje podstreh v stanovanjske prostore? Cena mestnega zemljišča je neverjetno dragocena, mi pa ne znamo prav ovrednotiti in zato so tudi prihodki iz tega naslova minimalni, kar omogoča, da uporabljajo ta dragoceni prostor vsi, tudi tisti, ki sem ne sodijo.

Kakšna je vloga mesta

Nuša Kerševan se je zavzela, za bolj določno opredelitev delovanja delegatskega sistema na področju interesnih skupnosti. To pa ni samo problem te občine, ampak problem vsega mesta. Ustava ne opredeljuje mesta kot gospodarske, kulturne in komunalne skupnosti, ampak le kot prostovoljno skupnost posameznih občin. Kritično se je dotaknila tudi nezainteresiranosti in neinformiranosti na določenih področjih.

Ivo Bernard je opozoril na odgovornost, delegatski sistem in samoupravno organiziranje. Pri tem je omenil, da je zbor krajevnih skupnosti v občini vedno zelo živahen, v zboru združenega dela pa sprejemajo pomembne odločitve brez posebne zavzetosti. Očitno je, da delegati zbora združenega dela, ki ne živijo na območju te občine nimajo posebnega interesa, da bi razreševali zadeve, ki so za občino še kako pomembne. Po drugi strani pa ne moremo mimo dejstva, da je v najstrožjem središču mesta leglo največje bede. Stanovanja so pod vsakim nivojem, saj ljudje nimajo denarja, da bi jih vzdrževali, kaj šele obnavljali. To vodi do razpada mestnega središča, ki je po svoji arhitektonskih vrednotah biser same Ljubljane. Hišnim svetom smo odrezali materialno osnovo, drugih sredstev pa nimamo, da bi se lotili te zadeve.

Vika Šauta je polemizirala z že prej izraženimi mnenji, da imajo občani v Centru vendarle nekaj prednosti v primerjavi z drugimi prebivalci mesta in okolice. Prednost naj bi bila predvsem v urejenih komunalnih napravah. Poudarila je, da je ta prednost samo navidezna, saj se občani dušijo v zastrupljenem zraku in v neznosnem hrupu, ki ga povzroča promet. Interesi med prebivalci in tako imenovanimi prišelci so povsem različni. Za primer je na-

vedla garažne hiše. Takšne hiše hočejo imeti občani za sebe, da bi vanje spravljali svoja vozila, odločno pa nasprotujejo parkirnim hišam, ki jih želijo imeti prišelci, zato da se lahko ustavijo v mestnem središču med svojimi vsakodnevnimi opravki. Kar zadeva prenavo pa je menila, da bi morali končno razčistiti zadeve s spomeniškim varstvom, saj vseh hiš najbrž res ni treba zaščititi.

Kulturno mrtvilo

V razpravo se je na kratko vključil tudi Jože Smole, ki je menil, da bi morali bolj natančno opredeliti vlogo in pomen glavnega mesta. V Sloveniji za zdaj še nismo izdelali amandmaja za republiško ustavo, je menil Smole, vendar dodal, da vseh stvari najbrž res ne kaže spraviti v neke norme in formule. Ostro je obsodil položaj, zaradi katerega zastaja prenova podstresij. Po sredi je prav gotovo tudi birokracija, vprašanje pa je ali res samo zvezna in republiška in ali ne tudi občinska. Tudi on se je strinjal z mnenji, da vsako hišo na kaže spomeniško zaščititi. Kritično je ocenil kulturno mrtvilo v Ljubljani, zlasti ob nedeljah in praznikih, ko so zaprte vse galerije in tudi gledališča nimajo predstav. Pred vojno je imela na primer ljubljanska Opera v nedeljo tri predstave, danes pa nima nobene. Če ni ponudbe potem tudi ne moremo pričakovati, da bodo ljudje prišli.

Boris Platovšek je poudaril, da je pri prenovi podstreh nerazčiščeno vprašanje prodaje skupnih prostorov. Prišli smo do neverjetne anomalije, da zdaj dovoljujemo nadaljevanje gradnje tistemu, ki je doslej obnavljal podstreho na črno, tistemu, ki je bil discipliniran in čakal, da bo pridobil vsa dovoljenja in potrebna soglasja, pa takšnega dovoljenja ne damo. Kar zadeva prometno ureditev, pa je opozoril na nenačrtno gradnjo satelitskih naselij okrog Ljubljane, ki jih nismo uspeli povezati s središčem z dobrimi mestnimi vpadnicami.

Potrebujemo kvalitetni kolektivni promet

Promet bi moral biti generator razvoja, je dejal Milan Naprudnik, kar pomeni da bi ga morali ustrezno organizirati. Tako bi morali tovarni promet spraviti s ceste na železnico, potniški promet pa bi morali iz osebnega preusmeriti v dobro organiziran in visoko kvaliteten kolektivni promet.

Nuša Kerševan je med drugim še menila, da je v ožjem mestnem središču na področju gostinstva premalo zasebnih gostinskih obratov, ki bi imeli pestro in raznovrstno ponudbo. Kar zadeva kulturo, je navedla za primer Zagreb, ki ima na svojem muzejskem prostoru usklajen program. Razstave in galerije so odprte v soboto in nedeljo, mi pa se v Ljubljani še nismo dokopali do takšne rešitve.

M. I.

Pod romantičnimi strehami starega mesta se skrivajo težke življenjske razmere in velika revščina.

POROČILU O VZGOJI IN IZOBRAŽEVANJU NA ROB

Ali imamo res radi otroke?

Ves pretekli mesec je v občini potekala razprava o Poročilu o vzgoji in izobraževanju v občini Center v šolskem letu 1986/87, ki je (razprava namreč) doživela svoj »veliki finale« na zborih občinske skupščine 25. februarja.

Kako je izvenela večina razprav, najbolj zgoščeno ponazarja stališče krajevne skupnosti Ajdovščine, ki je ob poročilu zapisala: »Trditi je moč, da v celotnem izobraževanju veliko stvari ne štima«.

Razprave so dajale vtis, kot da je šele poročilo razkrilo stanje in s tem tudi naš odnos do tistega dela naše družbe, ki ji še ni dana možnost izražanja svojega mnenja in odločanja o svoji usodi. Veliko je bilo pobud, da bi številnim problemom v poročilu dodali še nove. Nekatera okolja so izkoristila priložnost in ob poročilu ponovno opozorila na svoje probleme ali s svoje plati osvetlila vzroke problemov.

In vse je pri tem tudi ostalo. Vemo, kaj je narobe in kaj bi morali spremeniti, toda ali smo to tudi pripravljene in sposobni storiti? Prisegamo, da imamo svoje otroke radi, te kratkohladne učenjake in zapeljive najtneje, pripisujemo jim vse najlepše lastnosti in so ves naš up. Povsod so navzoči, živijo z nami in vendar se nanje tako malokrat spomnimo. V javnosti o njih govorimo in pišemo samo ob posebnih priložnostih, ko napoči teden otroka, dan mladosti, ko se začne in konča pouk, ko sklenemo kdo ve kolikic že izboljšati šolski sistem. Otroci niso nikdar v središču aktualnih dogodkov, nasprotno, tako zelo v napoto so nam pogosto. V naši soseski je neurejen prostor: čemu ga bomo namenili? Bomo dali prednost zelenici za otroke ali parkirišču? Odgovor, da bo zmagal otrok pred avtom ni najbolj prepričljiv in zanesljiv.

Ob poročilu, kot že rečeno, nobene slabe vesti za stanje, nobenih občutkov krivde ali sklepov, da bomo kaj spremenili. Ali ni tudi nesklepčnost zbora združenega dela pokazala, koliko nam je mar za to, da se razmere spremenijo? Zbor sestavljajo delegati iz okolij, ki zagotavljajo materialno osnovo za obstoj dejavnosti in ki od šolstva pričakujejo kvaliteto usposobljen strokovni kader?

In nenazadnje, ali nismo mi občani starši tistega otroka, ki prihaja iz šole lačen, bled, utrujen in nezadovoljen z učiteljem, s skrbjo ali bo imel čas za vse, kar so mu v šoli naložili za domače delo za naslednji dan, potem ko bo popoldne pritekel s plavanja v Hali Tivoli? V naši ulici je šola, v kateri med poukom pada omet s stropa in v katero pošiljajo otroka v stanju, da se ne bo prehladil, ker obnova ogrevalnih naprav ni bila pravočasno končana. Mi smo starši razočaranega otroka, ki ga je srednja šola odklonila zaradi pomanjkanja prostora in mu izbrala življenjsko pot, ki si je ne želi. In vse to mirno gledamo in dopuščamo. Imamo svoje otroke res radi?

Dogovorili smo se, da bomo izdelali akcijski načrt, zadolžili izvajalce, strokovne službe in samoupravne skupnosti ter jih opozorili na njihove naloge in odgovornosti že zapisane v zakonih in statutih. Breme in skrb bomo tako preložili in čakali do naslednjega poročila.

DARINKA KABELKA-VRDLOVEC

v ustavo kompromisne rešitve, ki so si čisto protislovne in pomenijo odklik od načela, da je vsaka republika odgovorna za svoj lastni razvoj.

Čas, določen za javno razpravo, ne omogoča temeljitejših, strokovnih preučitev predloženih amandmajev. Taka naglica pri sprejemanju sprememb ustave, skriva v sebi nevarnost posplošenja razprave in le opredeljevanje za ali proti ponujenim spremembam. To pa ni dobro.

Nerazumljivo izrazoslovje

Poseben problem predstavlja izrazoslovje. Ustava bi morala biti napisana razumljivo. Izrazoslovje mora biti takšno, da onemogoča različno tolmačenje ustavnih določb. Tega žal ne zasledimo niti pri veljavni ustavi, še manj pa pri predloženih amandmajih. Besedilo je skrajno neprimereno. Posamezni stavki, pa tudi uporabljeni izrazi so povsem nerazumljivi. Uporabljeno praznoretje, ki je značilno za »politični« jezik, ni primerno za ustavno besedilo. Res pa je, da bi spremenjena terminologija v amandmajih odstopila od že uporabljene terminologije v veljavni ustavi in mogoče povzročila

la še večjo nejasnost. Ob tem se poraja misel, da bi morali predelati celotno ustavo, jo poenostaviti, skrajšati in iz nje odstraniti vsa tista podrobna določila, ki po svoji vsebini spadajo v področje zakonske regulative.

Vendar: ali je sedanje krizno obdobje primerno za tak temeljit poseg v spreminjanje ustave? Ekonomska in družbena kriza sta v času od pobude do predloga amandmajev, bistveno poglobljena. Zaradi tega je okvir, dan s pobudo, že presežen in so spremembe, ki jih ponujajo amandmaji le poskus krpanja, ki ne prispeva k razrešitvi nakopičenih družbenoekonomskih protislovij.

Napoved in opozorilo hkrati

Edvard Kardelj je v svojem znanem delu »Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja« zapisal, da »se bo nadaljnje delovanje naše družbe čedalje manj opiralo na vlogo državnega aparata, vse bolj pa na moč in iniciativo samoupravno združenih in demokratično organiziranih delavcev in vseh delovnih ljudi, ki jih njihovo samoupravno združeno delo s sred-

stvi v družbeni lastnini vse bolj združuje v skupnost svobodnih proizvajalcev. Z drugimi besedami namesto krepitve vloge države in njenega aparata – kar je značilnost državnotalastniških oblik socialističnih proizvodnih odnosov – se bo vse bolj razvijal proces samoupravne vloge delovnega človeka v združenem delu in v drugih samoupravnih skupnostih njegovih interesov kakor tudi v demokratičnem delegatskem mehanizmu naše družbe.«

In dalje: »Zato postaja zdaj družbena nadstavba v celoti, posebno pa politični sistem, odločilno vprašanje našega nadaljnega uspešnega samoupravnega razvoja.«

To še zlasti zato, ker lahko celo rečemo, da je razvoj političnega sistema v delnem zaostanku oziroma, da nekatere njegove institucionalne rešitve že prihajajo v neskladje z doseženo stopnjo odnosov in oblik, ki nastajajo in se razvijajo v samoupravno organiziranem združenem delu in na področju samoupravljanja sploh. Če bi to neskladje trajalo dlje, bi lahko postalo resna ovira nadaljnjemu uspešnemu razvoju in utrjevanju stabilnosti sistema socialističnega samoupravljanja v celoti.«

Te misli so bile napisane pred 11 leti! Utopija ali realno predvidevanje? Po mojem je to napoved in opozorilo hkrati. Kajti prav zaradi oglušlosti na ta opozorila smo zabredli v sedanjo težko krizo. Iskanje izhoda iz te krize na način, kot ga ponujajo predloženi amandmaji je polovičarstvo, ki nas bo potegnilo še globlje!

Sprostiti moramo vse ljudske potenciale

Kje je izhod? Strinjati se moram z vsemi tistimi, ki v poizkusih s parcialnimi rešitvami ne vidijo perspektive. Desetih, petnajstih let, se ne da črtati kot da jih nikoli ni bilo. Potrebno se je lotiti ponovnega oživljanja gospodarstva ob istočasnem sproščanju vseh ljudskih potencialov, za izhod iz sedanjega težkega položaja. Izhajati je potrebno iz realne ocene odnosov v naši družbi, iz realne ocene razlik, ki v federativni državi obstajajo. Ta realna ocena pa mora sloneti na avnojskih načelih suverenosti in odgovornosti narodov, ki tvorijo federativno Jugoslavijo, za lastni in skupni razvoj.

(Nadaljevanje na 4. strani)